

Enhet och enighet

Albert Jensen

1926

I.

Den svenska syndikalismens uppkomst och utformning under inspiration från den franska syndikalismen är välkänd för alla, som varit med från början. En av den franska syndikalismens hörnstenar är principen om den fackliga arbetarrörelsens organisatoriska enhet inom ramen av en landsomfattande organisation, sådan denna princip utformades i Amiensresolutionen. Den franska syndikalismen blev en organisatorisk enhet genom övervinnandet av de splittrande politiska intriger, genom vilka de politiska partierna sökte göra sig till herrar över arbetarrörelsen. För att kunna åstadkomma denna enhet grundades den syndikalistiska rörelsen icke på någon viss politisk åskådning, vilken aldrig skulle kunnat ena arbetarna, men på det gemensamma ekonomiska intresset, som sammanbinder alla arbetare i deras egenskap av lönearbetare. Just i deras egenskap av löneslavar skulle alla arbetare sammanslutas utan hänsyn till deras politiska eller filosofiska åskådning, och hänvisade man arbetarna att utanför den fackliga organisationen sammansluta sig i egenskap av partigångare. Det gjordes dessutom till en medlems plikt, att icke draga in i den fackliga organisationens inre liv de "åskådningar han utanför dessa bekände sig till", för att icke detta skulle på nytt väcka tvedräkt och sönderspränga organisationen.

Om det över huvud taget skulle vara möjligt att samla arbetareklassen, att åstadkomma enighet genom en enhetlig organisation, så måste det vara på en sådan grundval. Den franska arbetareklassen var också under många år praktiskt taget samlad i en enhetsorganisation, ifrån vilken partiintrigerna voro bannlysta. Skulle denna grundval kunna visa sig bärkraftig under alla skeden? Skulle den verkligen kunna åstadkomma en enhetlig kampfront mot det kapitalistiska väldet? Endast erfarenheten kunde giva ett slutgiltigt svar härpå.

Man trodde, att man i Amiensresolutionen hade funnit en grundval för en klasspolitik, som skulle kunna undantränga partipolitiken. Men klassen är visserligen enad i kampen mot kapitalismen, men icke beträffande metoderna i denna kamp, ej heller beträffande de mål som måste sättas för arbetareklassens samfälliga strävan.

Egentligen konstituerar syndikalismens principiella ståndpunktstagande även ett politiskt program. Här förkunnar man kamp mot staten, intills staten är övervunnen. Här proklamerar man, att de fackliga organisationerna äro de, som skola övertaga samhällets ekonomiska verksamhet. Här proklamerar man det framtida samhällets baserande på federalistiska principer etc.

Men när det så bland arbetarna uppstå andra politiska åskådningar, som i vissa ting äro stridande mot detta positiva program, så syntes det hart när omöjligt att upprätthålla enigheten. I Frankrike fick bolsjevismen sin partiavläggare. En stor del arbetare blevo bolsjeviskt sinnade. Enligt bolsjevismens politiska doktrin måste man sätta sig i besittning av staten för att använda denna till ett instrument till kapitalismens kuvande och socialismens upprättande. Till den ändan måste man införa en "proletariatets diktatur" i form av en partidiktatur, som gör ett politiskt parti till härskande kast. Man sätter centralism i stället för federalism, statserövring istället för statens bekämpande, partidiktatur i stället för arbetareklassens övertagande av den ekonomiska verksamheten genom sina fackliga organisationer.

Denna lära är i viktiga och avgörande ting rakt stridande mot den syndikalistiska ideologien. Men de människor, som omfatta läran om partidiktatur, äro arbetare. Man måste fråga sig om det icke är ganska orimligt att begära, att de som lönearbetare skola vara verksamma i en sammanslutning, vars mål och strävanden strida mot deras uppfattning. Är det möjligt för en människa att som fackföreningsmedlem arbeta för federalism och som medlem av politiskt parti arbeta för centralism? Är det möjligt för henne, att i och genom den ena organisationen arbeta för statens ödeläggande och i den andra för dess erövrande och brukande? Är det möjligt för henne i sin fackliga sammanslutning arbeta för det ekonomiska livets ordnande genom de fackliga organisationerna utan inblandning av de politiska partierna, och som medlem av ett politiskt parti arbeta för fackföreningsrörelsens underläggande det politiska partiet? Det förefaller verkligen ogörligt.

En människa är en människa och icke två. Hon kan visserligen göra sig skyldig till motstridande handlingar undantagsvis, men hon kan icke göra dessa motstridande handlingar till en livsregel. Hon måste välja: det ena eller det andra. Men när hon som medlem av en syndikalistisk organisation väljer "det andra", väljer partiståndpunkt, så måste hon komma i konflikt med syndikalismen. Och när det är många som på detta sätt komma i konflikt, så måste det komma, vad som kom i Frankrike: en sprängning av den syndikalistiska organisationen.

Denna erfarenhet måste med nödvändighet uppkasta till debatt frågan om den tes, på vilken den franska syndikalismen blivit organisatoriskt uppbyggd, och vilken i väsentlig grad även är den svenska syndikalistiska rörelsens, över huvud taget är hållbar.

II.

Den enighetsfråga, som nu kastats upp till debatt i Sverige, är i grund och botten av samma karaktär som nästan över allt frågan om facklig enhet och enighet. Den organisatoriska enheten i Sverige var på sin tid i det allra närmaste etablerad i Landsorganisationen. Praktiskt taget voro de organiserade arbetarna samlade i denna. Så kom det också här till en sprängning i och med bildandet av Sveriges Arbetares Centralorganisation. Orsakerna härtill voro mångahanda.

Enhetsorganisationen kan icke vara något axiom, något som står höjt över varje diskussion. Enhetsorganisationens fördelaktighet eller förkastlighet är naturligtvis beroende av det syfte den fullföljer. En enhetsorganisation på ett "gult" program är ingalunda något ideal. Alltså: enhetsorganisationen måste fylla vissa betingelser för att kunna accepteras.

De reformistiska organisationerna i Sverige voro ideologiskt rent borgerliga, voro organisationer, som icke hade andra uppgifter än sådana, som lågo inom ramen av det borgerliga samhället. De utbrytande syndikalisterna ville giva de fackliga organisationerna en socialistisk uppgift, som övertagare av den framtida produktionen.

De reformistiska organisationerna behärskades av moderata element, som voro mera inriktade för "samförstånd" med kapitalisterna än för kamp emot dem. Ledarna voro utom ledare för den fackliga rörelsen även ledare för det socialdemokratiska partiet, vilket gjorde att de fackliga intressena i hög grad underordnades de politiska.

De reformistiska organisationerna utmärkte sig för en växande centralism, som allt mera förhindrade det fria initiativet till strid på de lokala platserna och allt mera gjorde huvudstyrelserna till herrar över arbetarna och kuvade deras stridslust.

De reformistiska organisationernas kollektiva avtalsform, som alltmera svälde från lokalavtal till riksavtal, från kortvariga till långvariga överenskommelser, förhindrade arbetarna i att utnyttja de gynnsamma konjunkturerna för förbättrandet av sin ställning.

Dessa äro en del av de huvudmotiv, som ledde till bildandet av S.A.C. efter nederlaget under 1909 års generalstrid. S.A.C. gav sig en federalistisk organisationsform med omfattande lokal självbestämmanderätt. Den proklamerade nödvändigheten av att befria de fackliga organisationerna från beroendet av politiska partier. Den förkunnade en ny fackföreningsideologi, som till sitt innehåll var socialistisk, som gav de fackliga organisationerna framtida uppgifter som förvaltare av produktionen, som förkunnade viljan till kamp mot staten som ett med kapitalismen sammanhängande politiskt organ, vilket måste avlösas av en ny politisk ordning i och med socialismens genomförande. Den förkunnade den direkta aktionens metod i stället för den parlamentariska. Den hävdade nödvändigheten av en hänsynslösare kamp mot de kapitalistiska utsugarna. Den proklamerade rätten att använda sabotaget i kampen mot utsugarna. Den förkastade de tidsbestämda kollektiva avtalen o.s.v.

S.A.C. framträdde helt enkelt som den första representanten i det här landet för den revolutionära fackföre-

ningsrörelsen, för syndikalismen.

Vad är det nu som har inträffat, som gör det så önskvärt att förena S.A.C. med LO? Ha de idéer, som S.A.C. gjort sig till tolk för, på något sätt lidit skeppsbrott? Ha strävandena att skapa en ny revolutionär fackföreningsrörelse krönt med så ringa framgång, att tiden är inne att kasta yxan i sjön? Eller ha de gamla organisationerna revolutionerats till en sådan grad, att det icke längre finna några skäl för upprätthållandet av S.A.C.?

Intet av allt detta har inträffat. Den "centralisering av bestämmanderätten", som "skapar förtryckare och förtryckta, som dödar det självständiga initiativet och egna tänkandet och förhindrar skapandet av självstyrelse och självansvar bland arbetarna samt gör dem till samma behärskande element, som de äro i det borgerliga samhället" (S.A.C:s principförklaring), har icke avtagit inom Landsorganisationen men snarare ökats. Det politiska beroendet under socialdemokratien är snarare större än mindre, ett förhållande som fortfarande verkar som en broms för klasskampen. Man kan vänta, att det tidsbestämda kollektiva avtalet snart nog kommer att kompletteras med en lagstiftning, som ytterligare förvärrar förhållandena, fastlåser denna form för kollektivavtal, utan att Landsorganisationen på allvar tar upp kampen mot en sådan utveckling.

Det heter visserligen, att åtskilliga fackförbund i sina ingresser upptagit syndikalistiska principer och exempelvis tilldelat de fackliga organisationerna uppgifter som framtida produktionsorgan för socialismens förverkligande, och att detta även är förhållandet beträffande Landsorganisationen genom dess anslutning till fackföreningsinternationalen i Amsterdam. Det är sant och glädjande, men det kan ingalunda vara ett skäl till avskaffandet av S.A.C. Fastmera kan detta förhållande betraktas som en uppmuntran och sporre för S.A.C. till att fortsätta sin agitatoriska verksamhet intill dess hela fackföreningsrörelsen definitivt drivits in på en sådan utvecklingslinje. Ännu är allt för litet mått för att man skulle ha någon anledning till att avskaffa sig själv.

För övrigt ha de senaste årens erfarenheter i allt väsentligt givit belägg för den syndikalistiska åskådningens riktighet. Den erfarenhet, som inhöstats av revolutionerna i de europeiska länderna, ha i utsträckt grad bekräftat, att den syndikalistiska rörelsen befinner sig på rätta vägar, varför det förefinnes alla skäl för upprätthållandet av den syndikalistiska organisationen. Ja, skulle man draga någon slutsats ur dessa erfarenheter, så skulle det snarare vara den, att det vore ett förräderi mot arbetareklassen att uppgiva en organisation, som har en så stor och oundgänglig mission sig förelagd som den syndikalistiska.

Eller är det så, att S.A.C. modererats i en sådan grad, att det icke är något stort, som skiljer den från de reformistiska organisationerna? I så fall vore detta intet skäl för att taga ännu ett steg på kompromissernas och moderationens väg, men väl ett skäl till självbesinning och ett återvändande från de reformistiska vägar, som äro villovägar.

Man pekar på understödsförmedlingen. Men S.A.C:s stadgar ha icke lagt hinder i vägen för organisationerna att öppna strid när och hur och var de finna det påkallat. Det är långt fram till den reformistiska ståndpunkten.

Och hur är det med Landsorganisationens antimilitarism? "Amsterdam" har visserligen accepterat generalstrejken och den direkta aktionen mot krig. Men vad gör väl LO för att i fall av behov göra detta beslut levande? Ingenting!

LO, liksom Amsterdaminternationalen i sin helhet, blir alltmera ett annex till folkförbundet och den socialdemokratiska politiken. Vi ha bevittnat "Genèveprotokollets" fall, men det kommer tillbaka. Kan S.A.C. binda sig vid en politik av denna art? Kan den acceptera en politik, som medför stora möjligheter för landets indragande i ett kommande krig? Säkerligen icke. Tvärtom behövs S.A.C. till att kontrabalansera de skadliga verkningar

en sådan politik kan åstadkomma inom arbetareklassen.

III.

Eller är en organisatorisk förening mellan S.A.C. och LO tänkbar utan att S.A.C. uppger sina organisationsprinciper, sina aktionsmetoder och sin ideologi? Det skulle då vara en federalistisk sammanslutning mellan de båda huvudorganisationerna och icke en organisatorisk sammansmältning.

Ty en organisatorisk sammansmältning skulle betyda S.A.C:s fullständiga utplånande. LO bygger på fackföreningar, sammanslutna i industri- och fackförbund, medan S.A.C. bygger på lokala samorganisationer med industriella hjälporgan. Då det är praktiskt omöjligt att förena båda dessa organisationsprinciper i en och samma organisation, och då LO naturligtvis icke är villig att genomföra omläggning efter principen om lokala samorganisationer, så skulle en organisatorisk sammansmältning med nödvändighet medföra upplösandet av alla LS och medlemmarnas anslutning till fackföreningarna. En organisatorisk sammansmältning förutsätter tillämpandet av en enhetlig princip beträffande den lokala självbestämmanderätten, beträffande avtalspolitik, beträffande aktionsmetoder etc. Och då LO naturligtvis icke rubbar sina cirklar för att tillfredsställa en riktning inom fackföreningsrörelsen, vars existensberättigande den förnekar, så är det uppbart, att syndikalisterna genom en organisatorisk sammansmältning med LO skulle komma in under ett förmynderskapsförhållande, vars tillvaro just var upphovet till S.A.C:s bildande. Man komme tillbaka till utgångspunkten. En organisatorisk sammansmältning skulle med ett ord innebära, att S.A.C. begick självmord.

Återstår en federalistisk sammanslutning mellan LO och S.A.C. med bibehållande av båda organisationerna, en sammanslutning, som skulle lämna rörelsefrihet åt syndikalisterna och lämna dem tillfälle att även i fortsättningen propagera för sina idéer. Är en sådan sammanslutning möjlig? LO skulle säkerligen aldrig kompromettera sig inför det borgerliga samhället genom att göra sig moraliskt medansvarig för den syndikalistiska organisationen. Det är något vi icke behöva frukta.

Men skulle å andar sidan syndikalisterna vilja kompromettera sig genom att under en sådan sammanslutningsform å sin sida ikläda sig det moraliska medansvaret för LO? Jag är viss om, att S.A.C:s medlemmar skulle betacka sig. Att de skulle betacka sig för alla förräderier i form av organiserat strejkbryteri (nödvändig följd av den nu praktiserade avtalsformen) och i form av förbud mot strejker (nödvändig följd av den nu tillämpade centralismen), betacka sig för subordination under socialdemokratiska partiets och socialdemokratiska regeringars politiska intressen (sorglig erfarenhet föreligger redan), och att de icke skulle ha ringaste lust att genom någon som helst slags samorganisation bli nödsakade att bära det moraliska medansvaret för LO:s gärningar i allmänhet.

Kvar står den önskan om enighet mellan alla organiserade arbetare, som ständigt är levande och måste vara levande. En enighet i så stor utsträckning, som det är möjligt att åstadkomma. Men denna enighet i strider mot kapitalismen behöver icke med nödvändighet förutsätta en organisatorisk enhet. Den kan förverkligas i mycket stor utsträckning även om det finns tvenne huvudorganisationer.

Men denna enighet kommer aldrig att kunna förverkligas genom underhandlingar mellan "topparna". Den måste komma till stånd genom samförstånd mellan medlemmarna. Den måste växa fram underifrån och icke ovanifrån, därmed tillämpande en syndikalistisk princip. Och denna enighet befinner sig på frammarsch. Över allt se vi hur man lokalt finner det nödvändigt att åstadkomma samarbete mellan LS och fackföreningarna. Och lite varstades finner man det förnuftigt och i samklang med den proletära solidaritetens bud att i de lokala platsernas fackliga centralorganisationer även bereda plats för syndikalisterna.

Landsorganisationens byråkrater ha visserligen gjort en framstöt mot denna tendens, men jag vågar tro, att även om denna aktion kan röna tillfällig framgång kommer den proletära solidaritetsinstinkten att med tiden

taga ut sin rätt.

Det är på detta sätt som enigheten inom arbetareklassen småningom skall växa fram. Måhända kan tiden giva till resultat även en organisatorisk enhet. Detta är i varje fall den enda väg, på vilken en sådan kan åstadkommas.

Framåt mot den nya tiden!

Det Anarkistiska Biblioteket

Albert Jensen
Enhet och enighet
1926

Syndikalismen #1 1926

sv.anarchistlibraries.net